

Vergaderjaar 2008–2009

22 112

Nieuwe Commissievoorstellen en initiatieven van de lidstaten van de Europese Unie

CD

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 17 februari 2009

Naar aanleiding van de mededeling van de Europese Commissie «Een strategisch Europees kader voor internationale samenwerking op het gebied van wetenschap en technologie», (COM(2008) 588¹) willen de leden van de CDA-fractie van de commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschapsbeleid² de intentie tot uitbouw van de internationale samenwerking in deze ondersteunen.

Naar aanleiding daarvan hebben zij de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap op 26 november 2008 een brief gestuurd. De minister heeft op 16 februari 2009 gereageerd.

De commissie brengt bijgaand verslag uit van het gevoerde schriftelijk overleg.

De griffier van de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschapsbeleid,
Warmolt de Boer

¹ Zie dossier E080124 op www.europapoort.nl.

² Samenstelling:

Schuurman (CU), Holdijk (SGP), Dupuis (VVD), Dölle (CDA), (voorzitter), Tan (PvdA), (vicevoorzitter), Meulenbelt (SP), Ten Hoeve (OSF), Linthorst (PvdA), Biermans (VVD), Essers (CDA), Schouw (D66), Leijnse (PvdA), Thissen (GL), Slager (SP), Goyert (CDA), De Boer (CU), Asscher (VVD), Hillen (CDA), Laurier (GL), Hermans (VVD), Ten Horn (SP), Meurs (PvdA), Leunissen (CDA), Koffeman (PvdD), Kuiper (CU), Lagerwerf-Vergunst (CU), Vliegenthart (SP), Yildirim (Fractie-Yildirim).

BRIEF AAN DE MINISTER VAN ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAP

Den Haag, 26 november 2008

Naar aanleiding van de mededeling van de Europese Commissie «Een strategisch Europees kader voor internationale samenwerking op het gebied van wetenschap en technologie», (COM(2008) 588) willen de leden van de CDA-fractie van de commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschapsbeleid de intentie tot uitbouw van de internationale samenwerking in deze ondersteunen. Dit zal zeker de internationale dimensie van de Europese Onderzoeksruimte (EOR) versterken, en door middel van grotere integratie en grensoverschrijdende coördinatie van onderzoeksinvesteringen zal het concurrentie vermogen van Europa worden verhoogd. Het Europese Kaderprogramma is daar een goed voorbeeld van. Om echter de schaal te bereiken die nu ten aanzien van de EOR wordt voorgesteld, zal er stevig vanuit Brussel gestuurd moeten worden. In dit samenwerkingsverband participeren niet alleen de EU en de EU-lidstaten, maar ook bedrijven, vaak multinationals en kennisinstellingen.

Ook nu wordt door kennisinstellingen nationaal en internationaal samengewerkt, vaak met financiële ondersteuning van grote bedrijven. Het grote probleem wat hierbij speelt is de regeling rondom het intellectuele eigendom en de daaraan op termijn verbonden revenuen. Kennisinstellingen komen daar vaak bekaaid vanaf. Vandaar dat kennisinstellingen nu zelf vanuit een universitaire holding patenten proberen te vermarkten met wisselend succes. Zelfs in de tripartiete overeenkomsten die in Nederland zijn opgestart ter versterking van de kenniseconomie, trekken de kennisinstellingen vaak aan het kortste eind wat betreft de toekenning van het percentage intellectueel eigendom. Dit zou op de langere termijn een negatief effect kunnen hebben.

De leden van de CDA-fractie vinden dan ook dat de paragraaf die over het intellectueel eigendom gaat erg summier en beschrijvend van karakter is. Een meer diepgaande uitwerking van het probleem rondom het intellectuele eigendom zou hier op zijn plaats zijn geweest, gegeven het bovenstaande, maar ook gegeven de verschillen in wetgeving tussen de verschillende lidstaten ten aanzien van het universitair en hoger onderwijs. Wij zouden het kabinet willen vragen dit onder de aandacht te brengen in de diverse ambtelijke en politieke fora voor Europese besluitvorming over deze Mededeling, en te streven naar een nader onderbouwde kaders. De leden wachten een bericht over de voortgang van de besluitvorming en de mogelijke realisering van een nadere onderbouwing van de paragraaf over intellectuele eigendom met belangstelling af.

De griffier van de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschapsbeleid,
Warmolt de Boer

BRIEF VAN DE MINISTER VAN ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAP

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 16 februari 2009

In uw brief van 26 november (LS/142802u) werd mij de reactie van de leden van de CDA-fractie van de commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschapsbeleid gezonden op het kabinetsstandpunt over de mededeling van de Europese Commissie «Een strategisch Europees kader voor internationale samenwerking op het gebied van wetenschap en technologie» (Eerste Kamer, 2007/2008, 22 112, nr. 718). Omdat het hier een vraag betreft op het terrein van het Europese onderzoeksbeleid, rakend aan beleid gericht op het intellectueel eigendom (kortweg IE), reageer ik hierop mede namens de minister van Economische Zaken.

De leden van de CDA-fractie tonen zich bezorgd over de zwakke positie die kennisinstellingen in de context van internationale samenwerking hebben op het gebied van het beheer van intellectueel eigendom en de hieruit te verkrijgen revenuen. De CDA-fractie vindt dit aspect van onderzoekssamenwerking in de mededeling en de kabinetsreactie onderbelicht. In antwoord hierop, als ook op het verzoek van de leden om informatie over de voortgang van de besluitvorming en een mogelijke nadere onderbouwing van de paragraaf over intellectueel eigendom, kan ik u het volgende antwoorden.

De Raad voor Concurrentievermogen heeft in zijn zitting van 1–2 december 2008 de bijgevoegde raadsconclusies over internationale onderzoekssamenwerking¹ aangenomen (Tweede Kamer 2008/2009, 21 501-30, nr. 198). In essentie is hierin besloten om te streven naar betere afstemming tussen de verschillende samenwerkingsprogramma's met derde landen, van enerzijds de EU en anderzijds de lidstaten. Dit zou zowel de concurrentiekracht, de doelmatigheid van onderzoek in een mondiale context als de samenwerking met ontwikkelingslanden kunnen versterken. Daarnaast kan het de positie van Europa ten goede komen, als vaker met één stem wordt gesproken bij internationale samenwerking op het gebied van onderzoek en wetenschap. Om de samenwerking op dit gebied praktisch invulling te geven en te ondersteunen, werd besloten een strategisch forum in te stellen.

De leden van de CDA-fractie wijzen op de verschillen in wetgeving op het gebied van universiteiten en hoger onderwijs, die van invloed zijn op de manier waarop kennisinstellingen met IE (kunnen) omgaan. Er bestaan echter ook de nodige verschillen in de wettelijke regimes voor intellectueel eigendom tussen zowel de lidstaten van de Europese Unie onderling, als tussen deze lidstaten en landen elders in de wereld. Deze verschillen vergemakkelijken internationale samenwerking niet. Het wegnemen van verschillen in wetgeving voor hoger onderwijs en wetenschap is geen bevoegdheid van de Europese Unie. Verschillen in nationale IE-regimes zijn op korte termijn ook niet gemakkelijk weg te nemen. Toch heeft de Europese Unie in het kader van het realiseren van een interne kennismarkt en een Europese Onderzoeksruijme een belangrijke rol te vervullen.

Mede op basis van de toepassing van de open methode van (beleids-) coördinatie met de lidstaten publiceerde de Europese Commissie in 2007 een mededeling gericht op het verbeteren van de kennisoverdracht tussen onderzoeksinstituten en industrie binnen Europa (Tweede Kamer, 2006/2007, 22 112, nr. 532). Op verzoek van de Raad heeft de Europese Commissie op basis van deze mededeling in 2008 een Aanbeveling en een

¹ Ter inzage gelegd op de afdeling Inhoudelijke Ondersteuning onder griffie nr. 142802.

Gedragcode opgesteld. Hierover heeft de Raad in mei 2008 een Resolutie vastgesteld. Die roept de lidstaten op in hun nationale beleid aandacht te schenken aan het verbeteren van kennisoverdracht en universiteiten en andere publieke kennisinstellingen om intellectueel eigendom effectiever te beheren en te exploiteren (Tweede Kamer, 2006–2007, 21 501, nr. 184 en 187).

De bovengenoemde mededeling over internationale samenwerking is inderdaad zeer beknopt over de IE-aspecten. De lidstaten en de EU worden opgeroepen in bilaterale samenwerkingsafspraken met derde landen op het gebied van wetenschap en technologie de hiervoor genoemde uitgangspunten van de Aanbeveling en Gedragcode over het beheer van IE uit 2008 als uitgangspunt te nemen en verder te ontwikkelen. Dit zou een eerlijke toegang tot kennis en wederzijdse gunstige voorwaarden voor alle partijen moeten bevorderen. In de hiervoor genoemde raadsconclusies van 1–2 december is deze oproep onderschreven.

De leden van de CDA-fractie verzochten dit aspect onder de aandacht te brengen van de diverse ambtelijke en politieke fora voor Europese besluitvorming over deze mededeling en te streven naar nader onderbouwde kaders. Ik zie hiervoor twee mogelijkheden. Allereerst zal de discussie over internationale onderzoekssamenwerking worden voortgezet in het hiervoor genoemde strategische forum dat de Raad van 1–2 december 2008 heeft besloten om in te stellen. Daarnaast zal een subwerkgroep van het ambtelijke comité voor wetenschap en technologie (CREST) in de toekomst kennis uitwisselen op het gebied van kennisoverdracht en beheer van IE. Deze werkgroep bouwt voort op het werk van eerdere EC-expertgroups en van EU-stakeholders. Een voorbeeld is het «Responsible Partnering»-initiatief van diverse Europese vertegenwoordigers van publieke kennisinstellingen en bedrijfsleven. In dit initiatief is o.a. verder uitgewerkt hoe de verschillende partijen kunnen omgaan met het beheer en de overdracht van IE. In beide ambtelijke comités zal de Nederlandse delegatie aandacht vragen voor internationale IE-aspecten.

Tenslotte wil ik benadrukken dat dit kabinet inzet op het verleggen van de grenzen tussen economie en maatschappij, en het daartoe bevorderen van publiek-private samenwerking. Ik ben daarom verheugd over de afspraken die vijftien Nederlandse partijen op het gebied van kennis en innovatie in december jl. maakten, daartoe gestimuleerd door het Innovatieplatform en de ministeries van EZ en OCW. Deze afspraken zijn vastgelegd in een valorisatieagenda, getiteld «Kennis moet circuleren». Hierin hebben kennisinstellingen en bedrijven ook afgesproken om een gezamenlijke inspanning te leveren om de vormgeving van gezamenlijke onderzoeksprogramma's meer transparant te maken, waaronder het hanteren van coherente en expliciete regelingen voor intellectueel eigendom, publicatie, et cetera. Tijdens het opstellen van deze valorisatieagenda wordt aangesloten op de eerdere genoemde Europese publicaties en initiatieven.

Naar mijn mening is hiermee inmiddels in Nederland al een belangrijke stap gezet in het realiseren van de aanbevelingen van de Europese Unie op het gebied van het beheer van IE door kennisinstellingen en de samenwerking daarbij met private partijen. Op korte termijn zal genoemde valorisatieagenda en een onderliggende publicatie aan de beide Kamers worden toegezonden.

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
R. H. A. Plasterk